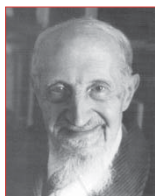

Psykosyntesens typologi

del 3

Af Roberto Assagioli

fra *Typologie der Psychosynthese - Die 7 Grundtypen*

(oversat af Jeanette Stavrum)

3. AKTIV-PRAKTISK TYPE

Vores beskrivelse af denne type bliver en smule kortere end de forudgående, på ingen måde fordi den er mindre vigtig eller har færre repræsentanter - tværtimod: de er talrige, specielt i dag – men fordi den er mere simpel og lettere at forstå også optræder mindre variantrig end eksempelvis kærlighedstypen.

Den grundlæggende kvalitet, som karakteriserer denne type, er intelligent aktivitet. Det handler om den samme intelligens som moderne fysikere har erkendt som den iboende materie, endda den såkaldte uorganiske materie. Præcist sagt eksisterer denne intelligens i de mange forskellige manifestationer af energi, som disses struktur danner, hvad vores sanser iagttager som fast substans. Den moderne fysik har opdaget at alle disse svingninger, bølger og energikvanter etc. bliver reguleret gennem love, logiske forbindelser, og matematiske formler, der demonstrerer nødvendigheden af eksistensen af en højere intelligens. Det er blevet fremsat klart og overbevisende af mange fysikere, astronomer og matematikere.

Denne intelligens er endda endnu tydeligere at se i organiske substansers funktion – altså ved levende kroppe, planter, dyrs eller menneskelige – når vi formår at betragte dem uden materialistiske eller behavioristiske fordomme. I den organiske verden finder vi overalt den kontinuerlige demonstration af fintfølelse tilpasning, behændigt udvalg og anvendelige midler for at nå bestemte mål.

Forskellige organismers subtile funktionelle koordination, deres hurtige tilpasning, deres forsvarsmekanismer og specielt deres evne til at vokse og forny sig gennem forplantningens hemmelighedsfulde proces – alt det demonstrerer en forbavsende intelligens, som adskiller sig tydeligt fra vores komplicerede maskiners, stive, uforanderlige og stereotype funktioner.

Det er den samme intelligens, som mennesket har vist ved sin stadig større beherskelse af naturen, fra de første redskaber og værktøjer til sådanne goder vi har opnået som, telegrafien, radio, fjernsyn og computere: fra den moderne kemi og kirurgi såvel – ulykkeligvis – til udviklingen af maskingeværer, bomber og atomvåben.

Ud fra disse overvejelser følger naturligt, at mænd og kvinder, hos hvem denne specifikke kvalitet er dominerende er udpræget praktisk anlagt. De har den medfødte evne til at kunne håndtere de

mest forskellige materialer og gøre brug af dem til mangfoldige formål. Ofte råder de over forbavsende behændige hænder, er kloge og succesrige i konstruktion og reparation. Med lethed finder de sig tilrette i yderverdenen, som for dem er »virkelig« og dertil spændende.

DE SYV TYPER

1. Viljestype
2. Kærlighedstype
3. Aktiv-praktisk type
4. Kreativ-kunstnerisk type
5. Vitenskapelig type
6. Idealistisk-hengiven type
7. Organisasjonstype

Under de materielle objekter, som interesserer dem, findes der et, som de ikke sjældent sætter højere end alt andet, det er målet for deres største bestræbelser – nemlig penge. Det burde ikke overraske, det fremstiller dog den mest indlysende og håndgribelige »værdi« og midlet, ved hvilket alle andre materielle værdier bliver garanteret. Vi finder derved generelt, at den aktive type med besindighed går ind i sådanne beskæftigelser, som man kan tjene på. Velstand og materiel succes er vigtigt for dem. På denne måde kan han ligne kærlighedstypen, men når man ser nærmere efter, viser der sig en afgørende forskel mellem de to: kærlighedstypen ønsker sig penge og andre besiddelser til sin fornøjelse, sin bekvemmelighed, sikkerhed eller andre fordele; hans ønske er at få disse ting uden anstrengelse eller sorger, være det via arv, som gave eller gennem held. Den aktive – praktiske type derimod er hovedsageligt interesseret i den proces at tjene og beskæftige sig med pengene, i spillet, i forretningen, i bankvæsen osv. Han sætter pris på pengene også som symbol eller kriterium, der bestemmer hans evner, hans succes og hans »sociale værdi«. Den amerikanske vending: »Denne mand er så og så mange dollar værd« giver denne indstilling meget enkelt igen.

På følelsesområdet er en praktisk types specifikke karakteregenskab impulsivt og aktivt begær. Denne type er fuldstændig ekstrovert; alle hans følelser bringer umiddelbar og levende

reaktioner frem. Således er han ofte effektiv, lejlighedsvis generøs men også forhastet og utålmodig. Der er ikke noget der koster ham mere end at gå langsomt frem og afvente det rette øjeblik.

På det subjektive område, i følelseslivets kompleksitet, i anliggender som fordrer psykisk sensitivitet eller den højtflývende æstetiske forestillingsevne, tenderer den aktive-praktiske type til rådløshed eller enklere til uinteressethed. Disse evner er generelt hos ham nærmere svage eller slet ikke udviklet. Psykens »kvindelige« aspekt, omskiftelig og plastisk, er for ham en uigennemtrængelig hemmelighed; hans praktiske forstand ser ikke nogen betydning i det. Den samme mand, som er i stand til, at omgås behændigt med ting, tal og andre mænd, laver fejl på fejl, er ubehændig og uden succes i den psykologisk rette omgang med kvinder. Hyppigt overøser en succesrig forretningsmand sin kone med alle tænkelige behageligheder og luksusting for at tilfredsstille hendes materielle behov, og lader hende på trods af alt udsulte på det følelsesmæssige og fantasifulde plan. Til sidst spørger han sig selv jamrende og ærgerlig, hvorfor hun er utilfredsstillet, søvnløs eller neurotisk og hvorfor hun – som det ofte sker – vil forlade ham.

På det mentale område viser denne type en mærkelig modsætning. Han er ofte intelligent, mental aktiv, foretagsom og finder hurtigt de rigtige metoder – men dette er kun tilfældet, når det har at gøre med praktiske eller konkrete problemer. Støder han på filosofiske problemer, generelle teorier eller principielle spørgsmål, mister han interessen og vender sig i reglen bort fra temaet med bemærkningen, at det er betydningsløst for ham, upraktisk, og forekommer ham for abstrakt og alligevel »ikke fører noget sted hen«. En gang i mellem samler han på antikviteter eller kunstgenstande – som hobby eller fordi det »netop« er in og sikrer ham en højere status i samfundet, sjældent gør han det ud fra ægte højagtelse eller fordi han har virkelig glæde af det.

Også i den intuitive sfære føler den aktive - praktiske type sig sjældent hjemme. Den såkaldte succesrige forretningsmands »intuition« har meget lidt med den virkelige intuition at gøre, som er forbundet med de transpersonlige kvaliteter og værdier, ivaretagelsen af betydning og mening, med kærlighedsfuld forståelse og visdommen fra det højere selv.

Denne korte analyse efterlader os med nok holdepunkter til at kunne skitsere et billede af den praktiske types gaver og begrænsninger. Hans talenter lader sig sammenfatte som følger: behændighed i handel, dygtighed, hurtighed, evnen til at få noget i gang, og opfindsomhed. Denne type stræber efter at mestre »økonomiens lov«, at opnå den største nytte med den ringeste brug af materiale og tid. Denne kvalitet gør ham i stand til at yde en betydelig andel til den menneskelige evolution, idet han bruger alt og forbedrer det, som er at finde i yderverdenen. Vi kan takke ham for den praktiske virkeliggørelse af menneskelige ideer og i det hele taget for det materielle udtryk af alt immaterielt. Det bedste i vores nuværende civilisation, dens betragtelige fremskridt og hævelsen af levestandarden, udryddelsen af en hel række af onder, menneskets tiltagende magt over materien – vi kan takke for alt dette på grund af denne types kvaliteter.

Denne types begrænsninger er lige så klare som kvaliteterne. Hans grundfejl er en tendens til materialistisk holdning, som let fører ham til at overvurdere værdien af materielle resultater

og verdslig succes. En videre begrænsning er den overdrevne og uproduktive »optagethed« i form af altoverskyggende hast, hyperaktivitet, kraftig ophidselse og aggressiv, ubehagelig indblanding. Mange af denne types stedfortrædere søger også indirekte at nå deres ønskede mål, gennem skruppelløs indsats med bedrageriske midler eller idet de udnytter andres svagheder. Denne type kan i dette tilfælde, på lige fod med andre, bringe de transpersonlige værdier til udtryk på sin måde. Beherskelsen af materien, hans kendskab og hans brug af naturlovene, hans opfindsomhed og konstruktionsevne er virkelig transpersonlige kræfter. Hvis de bliver brugt uegennyttigt sker det ofte til den største nytte for flest mulige mennesker. De omfattende forbedringer af livsomstændigheder, udbredelse af viden så vel som udvidelse og forfinelse af trafik- og kommunikationsmuligheder er de nødvendige grundlag for verdensomspændende forhold, korporation og forening. Dette er de uvurderlige gaver, som denne type sammen med den videnskabelige type beriger menneskeheden med.

Eksempler på den aktive-praktiske type kender alle. Vi nævner her kun et meget typisk eksempel: Henry Ford. Når vi læser hans autobiografi, kommer vi ikke udenom at beundre hans genialitet med hvilken han formåede at have helt frie hænder i lovene om økonomi i sin bilfremstilling. Han fandt på mekaniske indretninger og små besparelser, som ikke kun satte produktionen i vejret, men også sænkede omkostningerne og på den måde forhøjede gevinsten. Ford er desuden et godt eksempel på kombinationen af aktiv-praktisk og organisationstypen.

Kollektive eksempler – bortset fra den moderne civilisations almindelige kendetegn – finder vi hos forskellige folk og nationer, måske hos kineserne i fortiden og franskmændene i moderne tider. Når vi studerer den gamle kinesiske kultur, bemærker vi deres massers store praktiske karakter (også når den virkeliggøres for os på uvant måde og synes bestemt ikke praktisk i nutidens forstand). I det gamle Kina finder vi vuggen til de fleste praktiske opfindelser så som papiret, trykken og kompasset, bare for at nævne nogle få. De gamle kinesere havde et forfint formsinds gave. I deres malerier viser der sig en vidunderlig »kunstnerisk økonomi« i fremmaningen af hele landskaber med enkle penselstrøg. Dette kan sammenlignes helt åbenbart med deres digtekunst i fire eller fem korte linjer, en subtil tænketilstand, forbundet med fremragende udtryk af følelsesnuanceringer.

Franskmændene er inkarnationen af den aktive-praktiske type gennem deres præcise sans for form og deres sprogs eksakte struktur. Mange franske kunstnere og digtere frembragte en formelig formkult, for eksempel »Parnassier«. Et videre kendetegn er deres sparsommelighed og deres kærlighed til penge. For at være mere præcis kan franskmændene betragtes som kombination af den aktive-praktiske og den videnskabelige type.

En psykologisk analyse af disse kulturers foreliggende filosofier bekræfter os i denne anskuelse. Konfuzius filosofi med den konkrete og praktiske karakter og den beundringsværdige verdensvisdom tilhører entydigt den aktive type og det samme kan siges om mange moderne franske tænkeres positivistiske

tendenser, fra Auguste Comte til Hippolyte Tain.

Den aktive-praktiske types funktioner lader sig skitsere som følger; frembringe, virkeliggøre, fremstille, tilpasse og opfinde. Disse funktioner kan naturligvis finde anvendelse i mange stillinger og beskæftigelser, adskillige har der været på alle tidspunkter, da de er grundlæggende nødvendige for et civiliseret liv, mens andre er nye som specifikke produkter i vores nutidige civilisation. Dette indeholder alle slags håndværkers virksomhed, fra den delvis enkle, men grundlæggende jordbrugers beskæftigelse til den specielt dygtige mekaniker og kunsthåndværker, fra husmoderens omhyggelige dygtighed til det fremragende håndlag kniplings og gobelinframstilleren besidder. Det inkluderer også ingeniørens konstruktionsevne, købmandens arbejde, forhandlerens indtrængende overbevisningsevne og socialarbejderens tjenester.

Den aktive-praktiske types opgaver er:

1. Overvindelsen af egne begrænsninger gennem pleje af andre typers egenskaber, specielt den kreative- og kærlighedstypens; anerkendelsen af den ikke håndgribelige verden, sjælelige kvaliteter og skønhed; udviklingen af højere følelser og besindelsens kunst, som gør det muligt for ham, såvel at udlodde hans indre dybde som også følelsernes højder, avancere til tanken og det transpersonlige liv, i stedet for at ile overfladisk i alle retninger.

Det vil hjælpe ham til at kontrollere og eliminere hans umådelige »beskæftighed«. Han må, hvor svært og ubehageligt det end måtte være for ham, lære værdien og kunsten af roen, stilheden, afslappelsen og tavsheden.

2. Forening af hans naturs praktiske og transpersonlige aspekter. Det kan han opnå, når han håndhæver sin adfærd over de normale, materielle områder og fylder dem med nye sanser og højere værdier. Denne målsætning kan udtrykkes på forskellig måde – tilsvarende det personlige livs tankemæssige og emotionelle natur. Nogle eksempler som vi kan referere til, vil hjælpe os til at genkende det mente i de forskellige »masker«.

De kristne taler om »egen gerning bringer Gud med« eller »at arbejde for Guds større ære«. Inderne kaldte det »arbejde uden at hænge fast i gerningens personlige gevinster«. De talte om »karma yoga«, en transpersonlig virkeliggørelse og forbindelse med det allerhøjeste, der forlanger en uforudindtaget og uegennyttig opfyldelse af egne pligter. En noget mere filosofisk og objektiv måde at udtrykke det samme på lyder: » arbejde til den største nytte for det størst mulige antal mennesker« og det nu til dags mest brugte begreb er »tjene«. Men dette ord burde ikke forstås på en overfladisk og udflydende måde, som det i mellemtiden oftest bliver brugt. Det gælder ikke kun en eller anden form for nyttigt socialt arbejde (selvom det er et skridt i den rigtige retning, for dem som endnu ikke kan eller vil gøre mere), men består af dedikation af hele det personlige liv, inklusiv kropsfunktionerne.

Denne dedikation eller »vielse« fordrer en beslutsom indre holdning. Allerførst forudsætter det en åndelig frihed, det vil sige en befrielse af alle slags bundethed, inklusiv fjendskab, beskyldninger, afvisninger og ondskabsfuldheder – det skaber negative bindinger – som ikke binder eller lægger mindre i kæder

end de positive former. Det åndeligt vågne menneske står inderligt over sine gerninger og er i stand til, bevidst at vælge dem, i stedet for at blive viklet fuldstændig ind i dem og blive behersket af dem. På denne måde er han bevidst og viljesmæssigt forankret i en højere mening og værd, tilegner sin gøren overpersonlige mål og bringer sig i samklang med den større verdensevolutions strøm og alles vel. Det er ikke en vag hengiven holdning, men en helt præcis proces, en forvandling af egen arbejds- og levevis, som bringer revolutionerende resultater. Disse resultater viser sig tydeligt, når denne proces bliver anvendt i det naturlige livs tre vitale områder: Seksualitet, næring og penge.

Seksualitetens og det personlige livs sublimation er allerede kort beskrevet ved kærlighedstypen. De grundes på anerkendelsen af denne funktions hellighed, som gennem generationer af fysisk liv er vedblevet at bestå.

Næringens hellighed baserer sig på bevidstheden om den samme kendsgerning: at det er det sande mål, at udvikle og bevare det fysiske instrument for det højere selv, fordi det er nødvendigt for virkeliggørelsen af målene. Det er også grundet på erkendelse af kendsgerningen om at næring stammer fra levende skabninger, være det planter eller dyr, og at disse »lavere« naturriger tilhører det samme univers. Når de bliver ofret for vores behov, bør vi som konsekvens behandle dem med respekt og taknemmelighed. Disse overvejelser kunne lade spørgsmålet dukke op, om drabene af dyrene er retfærdiggjort eller ikke. Et sådant problem lader sig ikke behandle adækvat på en kort og tilfældig måde, da det hvirvler forskellige vigtige problemer op. Her kan man kun henvise til, at det er meget svært at praktisere et fuldstændigt afkald på dyrisk næring, især i det nordlige klima. På den anden side burde forløbet af almen orientering gå i retning af reduktion af dyriske næringsmidler og føre til slagtemetoder, som for dyrene er mest mulig smertefrie. Af speciel vigtighed ville en overlagt og human omgang med dyrene i enhver situation være, således at deres offer for menneskeheden bliver udlignet via vores godhed og hensynsfulde opmærksomhed.

Omkring maden gælder det den grådige holdning, at overvinde den ophidsede driftighed og tankeløse hast og erstatte dem med tak, smagens værdsættelse, og formens skønhed, som naturen byder os til vores forbrug. Denne vane skulle afhjælpe specielt med tilbøjeligheden med at sluge maden uden at tygge den grundigt nok, som den aktive-praktiske type med sin hast og utålmodighed så let tillægger sig. Desuden er følelsen af nydelse et fordøjelsesbefordrende middel og en stor hjælp ved den rigtige optagelse af næring i kroppen.

Vender vi os til slut mod pengene, så fastslår vi, når vi prøver ▶

os selv med den nødvendige ærlighed – som er den væsentligste betingelse ved en virkelig spirituel livsførelse – at allerede den blotte tænkning på dem fremkalder dybe og intensive følelser, ofte et oprør af skjulte emotioner og lidenskabelige handlinger i os, som berører vores personlighed på nogle meget følsomme steder.

Vil vi bringe lys ind i dette mørke, må vi lade alt det fra dybet af det ubevidste komme op til overfladen i os, uden nogen »censur«. En turbulent flugtbølge kan så dukke op i os med strømme af angst, begær, havesyge og bundethed og forene sig med skyldfølelse, misundelse og oprør.

Grundlaget for det korrekte individuelle forbrug af penge er afståelsen af forestillingen om besiddelse som en personlig ret. Retsgyldige besiddelser af ejendomme er noget, som har sin psykologiske eller praktiske retfærd, hvis man forudsætter det gennemsnitlige niveau af moralsk menneskelige udvikling. Ønsket om at besidde er en oprindelig drift, som vi må trække fra i regningen: vi kan dræbe den eller undertrykke den med vold. Men set ud fra et højere stade, vinder ejendom et helt andet aspekt og mening. Det er ikke længere en personlig ret, men i stedet et ansvar.

Set ud fra den spirituelle side af tingene, kan et menneske kun betragte sig selv som, forvalter, giver eller tillidsmand for materielle goder, hvor han på den ene eller anden måde kan have retten til at »eje« noget. Det er for ham sådan noget som en »prøvesten«, en test, som han underkaster sig; som et åndeligt, moralsk og socialt ansvar, som virkelig kan være besværlig at bære med værdighed.

Det er værd at lægge mærke til, at denne »helliggørelse«, med alle dens forskellige funktioner og dens arbejde, betyder vejen »par excellence« for den aktiv-praktiske type, men skulle også praktiseres af alle de andre typer, for vi fungerer ved hjælp af vores fysiske krop og er aktive i verden. Den rigtige vej, for at udvikle de forskellige aktiviteter videre, gælder derfor for enhver af os.

Speciel opmærksomhed må denne kendsgerning gives til alle de, der mangler den aktive types evner og som konsekvens af dette må udvikle dem. For de særlig introverte er dette en nødvendig form for øvelse til fuldstændiggørelse af deres personlighed. Deres aktiviteters »helliggørelse« vil hjælpe dem overordentlig meget, til at lære at sætte pris på praktisk arbejde og udføre det glad og beredvilligt (hvad der er meget svært for denne personlighedstype). Arbejde fremstår i et helt andet lys og bliver påskønnet på en ny måde, gennem det transpersonlige sind og værd, som får det til at begynde at trænge igennem. Naturlig behov til opnåelse af disse kærlighedens resultater og den gode vilje, som også Verlaine udtrykte:

»La vie humble, aux travaux et faciles Est une oeuvre de choix qui vaut beaucoup d'amour«.

(Det beskedne liv med sine kedelige og enkle arbejder er et udsøgt værk, som er megen kærlighed værd.)

Det er besværet værd, fordi en højmodig holdning af kærlighed og forståelse kan forvandle hverdagslivet og den trættende, ensformige rutine af små daglige handlinger overstråles derved med fredfuld glans.

Med hjælp fra denne »helliggørelse« som i væsentlig grad ligger inden for rækkevidde af den enkelte, lader hele karakteren af vores civilisation sig forandre. Ud af en »verdslig« og materialistisk livsstil, kunne en værdigere udvikle sig, som det allerede skete i højdepunktet af enkelte gamle kulturer. Det samme kan ske nu på et højere plan af evolutionsspiralen og med en meget større anvendelsesbredde, fordi hele det tekniske fremskridt står til disposition, hvilket fremstår som hovedkendetegnet for vores tidsalder.

Mens denne form for levevis – som allerede nævnt – er opnåelig for os alle, er der dog en grundlæggende forskel mellem de forskellige typer. Fordi deres handlings motivation altid forbliver forskellig. Hos andre typer er for eksempel handlings tilskyndelsen, behovet for at arbejde og opnå succes i verden, ikke så højt prioriteret eller spontan. Denne motivation besidder den aktive-praktiske type til hobe – eller bedre sagt: han er besat af denne tilskyndelse.

For viljestypen er den vigtigste ansporing ambition, for kærlighedstypen er det kærligheden til familien, til ejendom eller fædrelandet; for den idealistiske type, hengivelse til et ideal etc. Denne kendsgerning burde man tage hensyn til, således at man betragter alle typer rigtigt og undgår den fejl, at man regne alle aktive, arbejdsomme mennesker for den aktive type. Det er det væsentlige grundlag for denne kvalitets klassificering, som viser det inderste væsen eller »nøglen« til individet; og ikke motivationens ydre kendetegn, der kan betinges af mange forskellige faktorer og kan være medbestemmende. Den samme slags aktivitet kan være fremkaldt af mange motiver og det samme motiv kan være frembragt af fuldstændig forskellige kanaler i sin ydre form. *

Fortsættes i næste nummer.